

Сутність і класифікація інвестицій

Визначено і сформульовано ознаки явища «інвестиції», етапи інвестиційного циклу, розмежована інвестиційна діяльність на макро- та мікрорівні, розмежовані джерела інвестицій та джерела фінансування інвестицій, уточнена класифікація інвестицій та досліджені можливості визначення різних показників інвестицій в обліково-аналітичній системі підприємства.

інвестиції, інвестиційний цикл, інвестиційна діяльність, інвестиції, інвестор, інвестування.

Постановка проблеми та її зв'язок із науково-практичними завданнями. Проблеми інвестицій є надзвичайно актуальними в сучасних умовах розвитку в Україні ринкової моделі господарювання. З метою удосконалення формування різних показників інвестицій в обліково-аналітичній системі підприємства, що забезпечує ефективне управління інвестиційним процесом на макро- та мікрорівні, необхідне уточнення сутності інвестицій та удосконалення їх наукової класифікації.

Аналіз останніх публікацій. Сутність та класифікацію інвестицій досліджували Бланк І.О., Бочаров В.В., Шевчук В.Я., Рогожин П.С., Чедвик Я., Чумакова І.Ю., Крупка Я.Д., Шерстюк О.Л., Мертенс А., Ковальов В.В., Пересада А.А. та інші. Ними застосовані різні підходи до визначення сутності інвестицій та їх класифікації. Проте ця проблема не вичерпала себе.

Формулювання цілей статті. Метою статті є: визначення і формулювання ознак явища «інвестиції», етапів інвестиційного циклу, розмежування інвестиційної діяльності на макро- та мікрорівні, розмежування джерел інвестицій та джерел фінансування інвестицій, уточнення класифікації інвестицій та дослідження можливостей визначення різних показників інвестицій в обліково-аналітичній системі.

Виклад основного матеріалу. При дослідженні сутності явища «інвестиції» в економічних науках були застосовані різні підходи: економічний, фінансовий, соціальний (споживчий), затратний, ресурсний (таблиця 1).

Таблиця 1 - Підходи до визначення терміну “інвестиції”

Аспекти явища “інвестиції”	Підходи				
	економічний	фінансовий	соціальний (споживчий)	затратний	ресурсний
1. Витрати	Вкладення капіталу	Вкладення активів, коштів	Відмова від сьогоdnішнього споживання благ	Видатки на основний і оборотний капітал	Фінансові ресурси для відтворення основних засобів
2. Результати	Збільшення капіталу	Отримання доходу	Більш повне задоволення потреб у майбутньому	-	-

Аналізуючи визначення інвестицій, окремі автори [1, С. 5] констатують, що: 1) інвестиції передбачають витрати ресурсів; 2) інвестування здійснюється з певною метою (з надією отримати результати); 3) інвестиційний цикл можна подати у вигляді

схеми: «Ресурси – Вкладення – Результат».

Таким чином, явище “інвестиції” не існує відокремлено. Поняття “інвестиції” тісно переплітається з поняттям “інвестиційний цикл” (рисунок 1). Інвестиційний цикл – це повторення наступних етапів процесу інвестування: 1) заощадження ресурсів; 2) прийняття рішення про інвестування; 3) здійснення інвестування; 4) здійснення операційної та інших видів діяльності; 5) одержання і розподіл результатів діяльності.

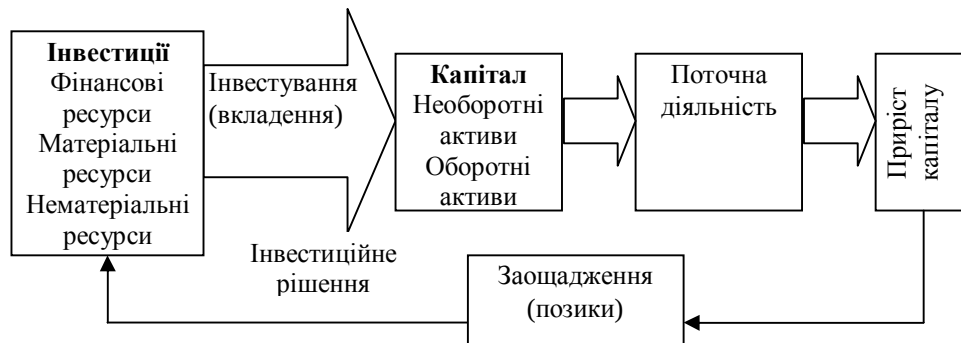

Рисунок 1 - Інвестиційний цикл

Таким чином, джерелом інвестицій та капіталу є неспожиті ресурси, які перетворюються в інвестиції за умови прийняття інвестиційних рішень суб'єктом інвестування. Причому інвестиційні ресурси не обов'язково повинні бути власними і не обов'язково заощадженими даним суб'єктом, проте заощадженими іншими суб'єктами економіки. Інвестор може обрати такі можливі варіанти поведінки [2, С.193-197]: спожити весь дохід в поточному періоді; відмовитись від споживання в поточному періоді, а інвестувати кошти, щоб збільшити споживання в майбутньому періоді; максимально збільшити споживання в поточному періоді за рахунок скорочення споживання в майбутньому – взяти позику. Завдання інвестора полягає в максимізації загальної суми споживання за всі роки. Максимальне споживання означає підвищення добробуту інвестора.

Наступним етапом інвестиційного циклу є вкладення ресурсів. По відношенню до інвестора такі вкладення будуть витратами ресурсів у будь-якій формі (грошовій, матеріальній, нематеріальній). По відношенню до об'єкта інвестування такі вкладення стануть капіталом чи зобов'язаннями. Тобто, інвестування – це процес перетворення інвестиційних ресурсів, з точки зору інвестора, у інвестиції, а з точки зору об'єкта інвестування – у капітал (власний або позиковий).

Інвестиційний процес передбачає наявність суб'єкта (інвестора), об'єкта інвестування (підприємство) та взаємозв'язків між ними (рис.2).

Рисунок 2 - Взаємозв'язки суб'єкта та об'єкта інвестування

За видами доходів від інвестування розрізняють інвестиції задля: збільшення капіталу, отримання прибутку, дивідендів, відсотків, одержання впливу на діяльність підприємства (таблиця 2).

Підприємство в інвестиційному циклі можна розглядати і як суб'єкт, і як об'єкт

інвестування. Як суб'єкт, підприємство самостійно здійснює інвестиційну діяльність шляхом придбання активів. Як об'єкт інвестування, підприємство одержує активи шляхом залучення додаткових вкладень капіталу, тобто одержує разом з активами додаткові джерела фінансування діяльності.

Суб'єктами інвестування можуть бути вітчизняні та іноземні держави, громадяни, суб'єкти господарської діяльності. За напрямками інвестування можна розрізнити внутрішні і зовнішні інвестиції, зокрема: створення власного бізнесу; придбання бізнесу, частки бізнесу; фінансування бізнесу; інвестування всередині підприємства (вкладення в основний та оборотний капітал). За об'єктами інвестування розрізняють реальні інвестиції (в цілісні майнові комплекси чи необоротні та оборотні засоби) та фінансові (в цінні папери та їх похідні, позики).

Чинним законодавством встановлені кілька форм інвестування у підприємства (рисунок 3). Наведені форми інвестування передбачають різні механізми вкладання ресурсів [3, С.8].

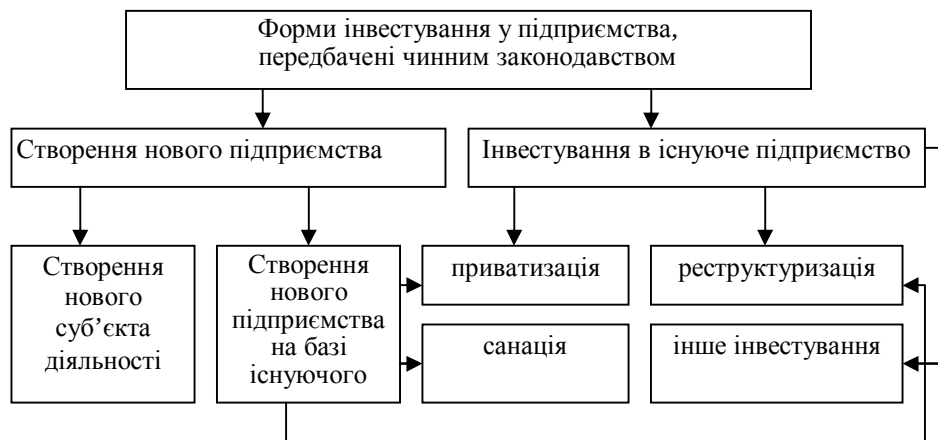

Рисунок 3 - Форми інвестування у підприємства, передбачені чинним законодавством

Інвестиційний цикл може включати різні форми реорганізації підприємств: злиття; приєднання; поділ; виділення. В інвестиційному процесі може бути прийняте рішення про припинення діяльності об'єкта інвестування – ліквідацію підприємства.

Після здійснення інвестицій в торговельне підприємство, підприємство починає свою діяльність. Діяльність підприємства, виходячи з структури інвестиційного циклу (рис.1) можна віднести до етапу цього циклу. За законодавством України, підприємство здійснює звичайну та надзвичайну діяльність [4]. Звичайна діяльність поділяється на операційну та неопераційну (фінансову та інвестиційну, іншу).

Останній етап інвестиційного циклу – одержання і розподіл доходів.

В макроекономіці інвестиції є частина сукупних витрат, що складаються із витрат на нові засоби виробництва (виробничі чи фіксовані інвестиції), інвестицій в нове житло, і приросту товарних запасів. Тобто, інвестиції – це частина валового внутрішнього продукту, не спожита в поточному періоді, що забезпечує приріст капіталу в економіці [2, С.6]. В теорії виробництва і в цілому в мікроекономіці інвестиції є процес створення нового капіталу (включаючи як засоби виробництва, так і людський капітал). В фінансовій теорії під інвестиціями розуміють придбання реальних чи фінансових активів, тобто сьогоднішні затрати, метою яких є одержання майбутніх вигод. Більш точно, інвестиції – це обмін визначеної сьогоднішньої вартості на можливо невизначену майбутню вартість [2, С.7].

За радянським статистичним словником, інвестиція – довгострокове вкладення капіталу в промисловість, сільське господарство та інші галузі економіки як всередині країни, так і за кордоном з метою одержання прибутку. В буржуазній економічній літературі розрізняють інвестиції фінансові, реальні, валові, чисті, приватні і державні. Фінансові інвестиції – вкладення капіталу в акції, облігації та інші цінні папери. Реальні інвестиції – вкладення в основний капітал і на приріст матеріально-виробничих запасів. Валові інвестиції – сумарні вкладення, необхідні для відшкодування і приросту основного капіталу. Чисті інвестиції – рівні валовим за вирахуванням сум амортизації основного капіталу. Приватні інвестиції – фінансуються за рахунок власних джерел – амортизаційних відрахувань і нерозподіленого прибутку та за рахунок залучених – довготермінових кредитів, емісії цінних паперів. Джерелом фінансування державних інвестицій є кошти державного бюджету. В соціалістичній економіці для характеристики довготермінових вкладень (затрат) на відтворення основних фондів користуються поняттям „капітальні вкладення” [5, С. 155-156].

Таким чином, у літературі інвестиції класифікуються: за об’єктом інвестування (реальні, фінансові); за галуззю економіки (в промисловість, сільське господарство, торгівлю, сферу послуг тощо); за джерелом фінансування (приватні, державні); за урахуванням амортизації (валові, чисті).

За цим же словником, капітальні вкладення – затрати на створення нових, а також на розширення, реконструкцію і технічне переоснащення діючих основних фондів народного господарства. Капітальні вкладення складаються із затрат на будівельно-монтажні роботи; придбання устаткування, інструменту, інвентарю, робочої і продуктивної худоби несільськогосподарськими підприємствами і організаціями; проектно-пошукові роботи, пов’язані з будівництвом; роботи по експлуатаційному і розвідувальному бурінню на нафту, газ і термальні води; роботи по насадженню і вирощуванню багаторічних культур, створенню луків і пасовищ; культурно-технічні роботи на землях, які не потребують осушування [5, С. 182].

Капітальні вкладення поділяються на закінчені і незакінчені. Капітальні вкладення закінчені – фактично освоєні капітальні вкладення по закінчених і підготовлених до приймання в експлуатацію будівництвах і об’єктах будівництва, за якими завершені всі роботи, передбачені проектом. Капітальні вкладення закінчені більші від обсягу введення в дію основних фондів на величину затрат, які входять в обсяг капітальних вкладень, але не враховуються у вартості основних фондів. До таких належать затрати, передбачені у кошторисах на підготовку експлуатаційних кадрів для основної діяльності новозбудованих підприємств; затрати на тимчасові будівлі, споруди і пристрої, які створюються на період будівництва за рахунок накладних витрат будівельної організації; вартість предметів інвентарю, спецодягу, придбаних за рахунок капітальних вкладень, які не відносяться до основних фондів і т.п. [5, С. 183]. Капітальні вкладення по будівництвах і об’єктах, які продовжують будуватися, відносяться до капітальних вкладень незакінчених. Виходячи з вищевикладеного, капітальні вкладення можна вважати внутрішніми реальними інвестиціями підприємства.

За дослідженням Крупки Я.Д. при визначення сутності інвестицій необхідно враховувати такі рекомендації [1, С.183]: 1) інвестиції не ототожнюються з капітальними вкладеннями, капітальні вкладення – це одна із форм реального інвестування; 2) до інвестицій не включають матеріально – технічну базу будівельних підприємств, так як будівництво – це основна операційна діяльність для будівельних підприємств, а не інвестування; 3) при розмежуванні інвестиційної та операційної

діяльності підприємства термін вкладення коштів не повинен мати значення, інвестиції можуть бути і коротко- і довготерміновими ; 4) кредиторська заборгованість та короткотермінові позики не зараховується до інвестицій, так як вони зумовлені поточною діяльністю, а не інвестиційною; 5) інвестиції здійснюються не тільки в грошовій, а й у матеріальній чи нематеріальній формі; 6) до інвестицій необхідно відносити не тільки фінансові вкладення, а і реінвестування чи самоінвестування, тобто направлення частини прибутку підприємства на фінансування будівництва, поповнення оборотних коштів.

Наступним аспектом у визначенні сутності інвестицій є встановлення їх фінансових джерел. Джон Мейнрад Кейнс (1883-1946) вказував, що саме заощадження населення можуть бути єдиним фінансовим джерелом інвестицій підприємств, а, отже, величина заощаджень та інвестицій в економіці повинні завжди співпадати [6, С.264]. Уповільнення приросту споживання впливає на дохід, а це, у свою чергу, призводить до зменшення приросту інвестицій. Велике значення у неокейнсіанській теорії циклу має поділ капіталовкладень на автономні та похідні. Похідні інвестиції – це інвестиції, пов’язані з розширенням споживання у результаті зростання національного доходу. Проте у процесі економічного зростання є цілий ряд факторів, що викликають капіталовкладення незалежно від руху споживання або національного доходу, а саме: технічний прогрес та перевороти, зростання населення, політика держави та інші фактори автономного характеру. Саме з дією цих факторів і пов’язані автономні інвестиції. Визначена концепція двох типів інвестицій допомагає зрозуміти природу відносно незалежного розвитку виробництва засобів виробництва від руху платоспроможного попиту [6, С. 272].

У мікроекономічній теорії модель відкритої економіки включає сектори: домашніх господарств; держави; підприємницького сектору; закордону; сектора майна. Виходячи з цього, джерелом інвестицій є (рисунк 4): майно громадян, підприємств, держави; доходи секторів економіки (збереження громадян, прибуток підприємств, доходи держбюджету, внески фондів); амортизаційні відрахування підприємств.

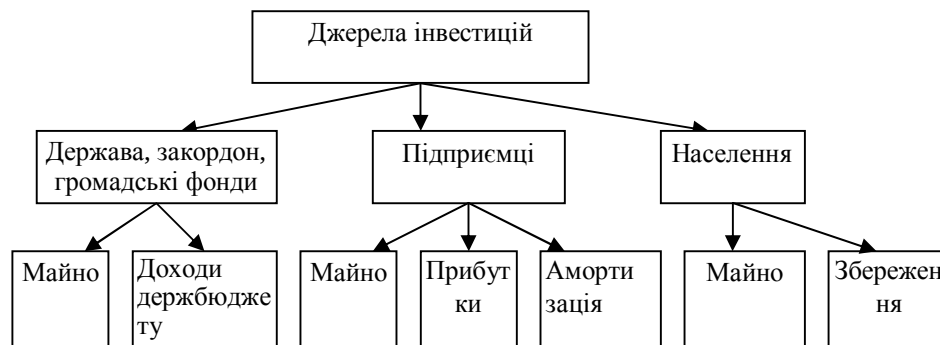

Рисунок 4 - Джерела інвестицій

Тобто інвестиціями можуть бути збережені, не спожиті цінності (майно та заощадження). Проте, самі по собі збереження не є інвестиціями. В інвестиції вони перетворюються за рішенням суб'єкта інвестування (інвестора) (рисунк 5).

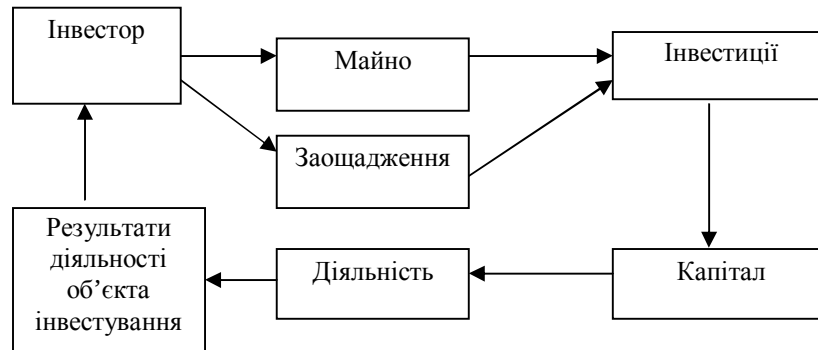

Рисунок 5 - Джерела інвестицій та їх місце в інвестиційному циклі

На відміну від джерел інвестицій, виділяють джерела фінансування інвестицій [7]. Джерела інвестицій – це їх першопричина, а джерела фінансування – чинні способи їх реалізації. Джерелами фінансування виступають власні і залучені кошти. Власні кошти отримують від продажу акцій – дольових приватних цінних паперів (іменних і на пред'явника, простих (звичайних) та привілейованих). Залучені кошти утворюються завдяки інвестиційному податковому кредиту, завдяки банківським позичкам, завдяки комерційному кредиту та випуску облігацій. Новими інструментами довгострокового фінансування є опціони, застава, лізинг, франчайзинг, процентні свопи. Основними способами короткотермінового фінансування є комерційний кредит у вигляді векселя, авансу, відкритого рахунка (кредиторська заборгованість) та банківський кредит. Новими інструментами короткотермінового фінансування є: страхування (обов'язкове і добровільне страхування ризиків у підприємстві), форвардні і ф'ючерсні контракти (цінні папери, зобов'язання на майбутнє купити чи продати визначену кількість товару по визначеній ціні) та операції РЕПО (договір про зворотній викуп цінних паперів). Основними способами одержання іноземних довготермінових інвестицій є: пряме валютне інвестування, створення спільного підприємства, емісія євроакцій та єврооблігацій, відкриття кредитної лінії, процентні та валютні свопи (обмін національними валютами між компаніями), опціони. Джерелами короткотермінового іноземного інвестування є: короткотермінові банківські позички, векселі, коносаменти, кредитний лист або акредитив, цільові фонди і кредити (Міжнародний Валютний Фонд, фонд Сороса, фонд Британської Ради, фонд ЄЕС тощо).

Проблема дослідження еволюції інвестицій передбачає дослідження терміну “інвестиційна діяльність”. У світовій і вітчизняній науці і практиці поняття інвестиційної діяльності трактується неоднозначно як на макро-, так і на мікрорівні. Ця проблема була досліджена Крупкою Я.Д. [1,С.16-28]. Під інвестиційною діяльністю підприємства на думку Крупки Я.Д. [1,С.21] слід розуміти дії, пов'язані з придбанням і реалізацією необоротних активів у процесі управління інвестиційним портфелем підприємства, з чим ми цілком погоджуємося. Тоді співвідношення між інвестиційною діяльністю інвестора та емітента буде таким (рисунок 6).

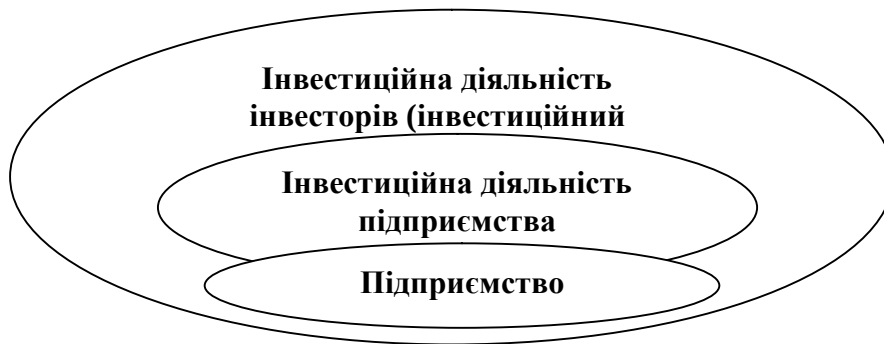

Рисунок 6 - Співвідношення між інвестиційною діяльністю інвестора та емітента

Враховуючи висновки вищезазначених та інших авторів, сформуємо ознаки якісної визначеності явища «інвестиції». Отже, інвестиції мають такі ознаки: 1) інвестиції – це затрати ресурсів; 2) інвестиції – це вкладення з метою одержання зиску; 3) інвестиції є невід’ємним елементом інвестиційного циклу (інвестиційної діяльності) і не існують поза ним; 4) інвестиції – це активи з точки зору інвестора, для об’єкта інвестування – це зобов’язання; 5) джерелами інвестицій є заощаджені ресурси; 6) джерелами фінансування інвестицій – це чинні способи їх реалізації (акції, облігації, позики, лізинг, опціони, френчайзинг і т.д.); 7) інвестиції перетворюються у власний та позичений капітал об’єкт інвестування.

Нами систематизована та удосконалена класифікація інвестицій на основі дослідження різних літературних джерел (таблиця 2).

Таблиця 2 - Класифікація інвестицій

Ознака класифікації	Група інвестицій
1. За видами	реальні, фінансові
2. За характером участі в інвестуванні	прямі, непрямі
3. За періодом інвестування	коротко-, довгострокові
4. За належністю до форми власності (джерелом фінансування)	приватні, державні
5. За регіональною ознакою	всередині країни, за кордоном
6. За затратами часу на реалізацію	терміново ліквідні, високоліквідні, середньоліквідні
7. За ступенем ризику неповернення	високий ступінь ризику, середній ступінь ризику, низький ступінь ризику
8. За галуззю економіки	в промисловість, торгівлю сферу послуг, сільське господарство
9. За урахуванням амортизації	валові, чисті
10. За формою інвестування	грошові, майнові вкладення; нематеріальні активи; у формі лізингу, селенгу тощо
11. За резидентністю суб’єктів інвестування	вітчизняні, іноземні, спільні
12. За спрямованістю	самоінвестування (в основні засоби, оборотні кошти, інтелектуальні цінності), спрямовані на зовні (акції та інші цінні папери, внески до статутного капіталу, надання позикових коштів), спрямовані ззовні (цінні папери, внески, позики)
13. За власниками джерел інвестицій	держава, суб’єкти господарювання, громадяни
14. За результатами інвестування	зادля збільшення капіталу, отримання прибутку, дивідендів, відсотків; задля соціальних економічних, екологічних та інших вигод
15. За кількістю об’єктів інвестування	в один об’єкт, портфельні
16. За повторюваністю	інвестування, реінвестування
17. За спів паданням суб’єкта і об’єкта інвестування	внутрішні, зовнішні

За даними фінансової звітності підприємства є можливість визначити суми: реальних та фінансових інвестицій; коротко- та довготермінових; спрямованих назовні та спрямованих ззовні. За даними фінансового аналізу визначають: терміново-, високо- та середньоліквідні інвестиції; з високим, середнім чи низьким ступенем ризику. Для отримання інформації про інвестиції в інших розрізах класифікації необхідно вести аналітичний облік капіталу за власністю, резидентністю акціонерів (вкладників); аналітичний облік інвестицій за характером участі в інвестуванні; за регіональною ознакою; за галуззю економіки; за формою інвестування; за власниками джерел інвестицій; за результатами інвестування; за портфелями; за повторюваністю. Окремі дані аналітичного обліку інвестицій є доцільними лише для визначення макроекономічних показників. Валові та чисті інвестиції, а також самоінвестиції визначити досить складно.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

1. До дослідження сутності інвестицій у літературних джерелах застосовуються різні підходи: економічний, фінансовий, соціальний (споживчий), затратний, ресурсний. Затратний та ресурсний підходи не характерні для суспільства з ринковою економікою, для прибуткових підприємств і бізнесу, зокрема. Ці підходи доцільно застосовувати до визначення сутності дотацій, субвенцій та пожертвувань, які є відмінними від інвестицій тим, що не передбачають отримання зиску від вкладених ресурсів. Економічний, фінансовий та споживчий підходи визначають лише певний аспект явища “інвестиції”. Зокрема, споживчий підхід характерний для інвесторів – фізичних осіб, фінансовий – для інвесторів, які не мають впливу на діяльність об’єкта інвестування, економічний – для інвесторів, які контролюють об’єкт інвестування або мають на нього значний вплив.

2. Вкладення ресурсів у підприємство по відношенню до інвестора є витратами, а по відношенню до об’єктів інвестування – капіталом чи зобов’язаннями. Інвестування – це процес перетворення інвестиційних ресурсів з точки зору інвестора у інвестиції, а з точки зору об’єкта інвестування – у капітал (власний або позиковий).

3. Явище “інвестиції” тісно переплітається з поняттям “інвестиційний цикл”. Інвестиційний цикл – це повторення наступних етапів: 1) заощадження ресурсів; 2) прийняття рішення про інвестування; 3) здійснення інвестування; 4) здійснення діяльності; 5) одержання і розподіл результатів діяльності.

4. Джерелами інвестицій у суспільстві є: 1) майно та заощадження населення; 2) майно, прибутки та амортизація підприємств; 3) майно держави, закордону, громадських фондів та доходи державного бюджету.

5. На відміну від джерел інвестицій, виділяють джерела фінансування інвестицій. Джерела інвестицій – це їх першопричина, а джерела фінансування – чинні у суспільстві способи їх реалізації. Джерелами фінансування інвестицій виступають власні та залучені кошти. Власні кошти отримують від продажу акцій, залучені – завдяки позичкам, випуску облігацій та комерційному кредиту. Новими інструментами довготермінового фінансування є опціони, застава, лізинг, френчайзинг, процентні свопи. Основними способами короткотермінового фінансування є комерційний кредит у вигляді векселя, авансу, кредиторської заборгованості та банківський кредит. Можна виділити наступні види банківського кредиту: терміновий, контокорентний, онкольний, обліковий, акцентний, факторинг, форфейтинг. Новими інструментами короткотермінового фінансування є: страхування, форвардні і ф’ючерсні контракти, операції РЕПО. Джерелами довготермінового іноземного фінансування є: пряме валютне інвестування, створення спільного підприємства, емісія євроакцій та

єврооблігацій, відкриття кредитної лінії, процентні та валютні свопи, опціони. Джерелами короткотермінового іноземного інвестування є: короткотермінові банківські позички, векселі, коносаменти, кредитний лист або акредитив, цільові фонди і кредити (МВФ, фонд Сороса, фонд Британської Ради, фонд ЄСС тощо).

6. Поняття “інвестиції” тісно пов’язане з поняттям “інвестиційна діяльність”. Розрізняють визначення інвестиційної діяльності на макро- та мікрорівні. Поняття інвестиційної діяльності на макрорівні включає в себе повністю всю діяльність підприємств, на мікрорівні – інвестиційна діяльність підприємств є одним із видів діяльності поряд з операційною та фінансовою діяльністю. Під інвестиційною діяльністю підприємства слід розуміти дії, пов’язані з придбанням і реалізацією необоротних активів у процесі управління інвестиційним портфелем підприємства. Інвестиційна діяльність включає в себе передінвестиційну, інвестиційну та післяінвестиційну фази. Тобто, інвестиційна діяльність підприємства відповідає інвестиційному циклу, дослідженому нами вище, лише в інвестиційній діяльності підприємства підприємство – інвестор, а в інвестиційній діяльності інвестора підприємство – емітент – об’єкт інвестування.

7. Узагальнюючи дослідження сутності інвестицій у економічній теорії, макро- та мікроекономіці, фінансовому менеджменті, бухгалтерському обліку, законодавстві України, ми сформуваємо наступні ознаки якісної визначеності явища “інвестицій”: 1) інвестиції – це затрати ресурсів; 2) інвестиції – це вкладення з метою одержання зиску; 3) інвестиції є невід’ємним елементом інвестиційного циклу (інвестиційної діяльності) і не існують поза ним; 4) інвестиції – це активи з точки зору інвестора, для об’єкта інвестування – це зобов’язання; 5) джерелами інвестицій є заощаджені ресурси; 6) джерелами фінансування інвестицій – це чинні способи їх реалізації (акції, облігації, позики, лізинг, опціони, френчайзинг і т.д.); 7) інвестиції перетворюються у власний та позичений капітал об’єкта інвестування.

8. Нами систематизована та удосконалена класифікація інвестицій (табл. 2). За даними фінансової звітності підприємства є можливість визначити суми: реальних та фінансових інвестицій; коротко- та довготермінових; спрямованих назовні та спрямованих ззовні. За даними фінансового аналізу визначають: терміново-, високо- та середньоліквідні інвестиції; з високим, середнім чи низьким ступенем ризику. Для отримання інформації про інвестиції в інших розрізах класифікації необхідно вести аналітичний облік капіталу за власністю, резидентністю акціонерів (вкладників); аналітичний облік інвестицій за характером участі в інвестуванні; за регіональною ознакою; за галуззю економіки; за формою інвестування; за власниками джерел інвестицій; за результатами інвестування; за портфелями; за повторюваністю. Окремі дані аналітичного обліку інвестицій є доцільними лише для визначення макроекономічних показників. Валові та чисті інвестиції, а також самоінвестиції визначити досить складно.

Список літератури:

- 1 Крупка Я.Д. Облік інвестицій. Монографія.- Тернопіль: Економічна думка, 2001.- 302с.
- 2 Мертенс А.В. Инвестиции: курс лекций по современной финансовой теории. –К.: Киевское инвестиционное агентство, 1997. – 416 с.
- 3 Шерстюк О.Л. Контрольно-аналітичні аспекти оцінки інвестиційної привабливості торговельних підприємств. Автореф. дис. канд. екон. наук. 08.06.04.- К.: КНТЕУ, 2003.- 25с.
- 4 Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99р. // Бухгалтерський облік і аудит – 2000.- №1. - с.6-12.

- 5 Статистический словарь/ Гл. ред. М.А. Королев. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, 1989. – 623 с.
- 6 Історія економічної думки: Навчальний посібник/ Л.Я. Корнійчук, Н.О. Татаренко та ін.- К., “Фенікс”, 1996.- 416 с.
- 7 Ковалев В.В. Финансовый анализ. Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. – М.: Финансы и статистика, 1998. – 512 с.

Определены и сформулированы признаки явления «инвестиции», этапы инвестиционного цикла, разграничена инвестиционная деятельность на макро- и микроуровнях, источники инвестиций и источники финансирования инвестиций, усовершенствована классификация инвестиций, исследованы возможности определения различных показателей инвестиций в учетно-аналитической системе предприятия.

The signs of essence ‘investments’, phases of investment cycle are defined and formulated, investing at macro and micro levels, channels of investments, of investments’ financing are distinguished, classification of capital’s investment is improved, opportunities of definitions of different investment activities in accounting and analysis system of enterprise are researched.

УДК 657

О.В. Жовніренко, аспірант

Національний аграрний університет

Удосконалення фінансового контролю

У статті розглянуто окремі аспекти діючої системи, контролю в Україні. Проведено критичний аналіз підходів до контролю та запропоновано шляхи пошуку ефективних його видів, форм і методів.

фінансовий контроль, система державного управління, реформування

Перехід України до ринкових відносин передбачає докорінну перебудову управлінських функцій держави, у тому числі і контрольних. З початком впровадження ринкових відносин вважалося, що контроль втрачає притаманне йому значення і стає зовсім не потрібним. У зв’язку з цим перевагу віддано саморегулюючій економіці, що функціонує стабільно без утручання держави. В результаті скасовані окремі напрями фінансового контролю, а деякі з них послаблені. Зазначене положення не було обґрунтовано реальним станом справ та зменшення фінансових порушень і зловживань у державі.

Проблемою дослідження є недосконале формування системи фінансового контролю в Україні та визначення загальної концепції побудови законодавчої бази системи фінансового контролю.

Першопричиною відсутності ефективної системи фінансового контролю є наслідки не визначення на суспільному рівні чіткої позиції щодо шляху розвитку нашої країни (у т.ч. європейської інтеграції чи інтеграції з пострадянськими країнами). На протязі останніх років, неухильно зростає кількість політичних партій та блоків, які за відсутності визначеної суспільної позиції стосовно шляху суспільно-економічного розвитку України, декларували та реалізовували при отриманні владних повноважень свої власні стратегії розвитку та економічні реформи, відповідно до своїх протилежних політичних та економічних переконань.